

Συνέδρια της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση

(2014)

9ο Πανελλήνιο Συνέδριο με Διεθνή Συμμετοχή "Τεχνολογίες της Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση"

9ο Πανελλήνιο Συνέδριο με
Διεθνή Συμμετοχή "Τεχνολογίες
της Πληροφορίας &
Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση"

Ρέθυμνο

3 - 5 Οκτωβρίου 2014

Η Συστημική προσέγγιση των προϊόντων ΤΠΕ
στην Εκπαίδευση: Σύνδεση Γενικής – Ειδικής
(Ενιαίας) Εκπαίδευσης υπό κοινό άξονα

Χαρούλα Λαπατούρα

Βιβλιογραφική αναφορά:

Λαπατούρα Χ. (2022). Η Συστημική προσέγγιση των προϊόντων ΤΠΕ στην Εκπαίδευση: Σύνδεση Γενικής – Ειδικής (Ενιαίας) Εκπαίδευσης υπό κοινό άξονα. *Συνέδρια της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση*, 612–618. ανακτήθηκε από <https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/cetpe/article/view/3977>

Η Συστημική προσέγγιση των προϊόντων ΤΠΕ στην Εκπαίδευση: Σύνδεση Γενικής - Ειδικής (Ενταίας) Εκπαίδευσης υπό κοινό άξονα

Λαπατούρα Χαρούλα
xaralapatoura@gmail.com
Νηπιαγωγός

Περίληψη

Στην παρούσα εργασία εξετάζεται η επίδραση των προϊόντων των ΤΠΕ στη Γενική και Ειδική (Ενταία) Εκπαίδευση υπό το πρίσμα της Συστημικής Προσέγγισης της σχολικής και κατ' επέκταση της κοινωνικής γνώσης. Συνδεδετικό κρίκο μεταξύ αυτών αποτελούν οι ΤΠΕ, που από την μία πλαισιώνουν τον εκπαιδευτικό χώρο ως κοινωνικο-οικονομικά παράγωγα (άτυπα) και από την άλλη, παράλληλα, επιδρούν στο επίσημο αναλυτικό πρόγραμμα ως μέρος αυτού. Σε δεύτερο επίπεδο, επιχειρείται η αποσαφήνιση του όρου e-book και παρουσιάζονται συνοπτικά τα χαρακτηριστικά του μοντέλου της Ηλεκτρονικής Μάθησης ως βασική συνιστώσα των σύγχρονων εικονικών περιβαλλόντων μάθησης και διδασκαλίας. Επιπροσθέτως, παρουσιάζονται τα οφέλη που προκύπτουν κατά την αξιοποίηση των ΤΠΕ υπό μία Ενταία εκπαιδευτική πολιτική. Μέσω της αξιοποίησης των συστημικών αρχών, προσαρμοσμένων στον κώδικα Ενταίας Αγωγής επιχειρείται: α) να καταστεί σαφής η σύνδεση των κοινωνικών αλλαγών με τις εκάστοτε εξελίξεις στην εκπαιδευτική πραγματικότητα, ως συγκοινωνούντα δοχεία, β) να αναγνωριστούν οι δυνατότητες αξιοποίησης των ΤΠΕ ως συνδεδετικού χαρακτήρα για την Γενική και Ειδική (Ενταία) Αγωγή και Εκπαίδευση, γ) να παρουσιαστούν τα οφέλη αξιοποίησης των ηλεκτρονικών προϊόντων και των e-books για τα άτομα με αναπηρία.

Λέξεις - κλειδιά: ΤΠΕ, συστημική προσέγγιση, e-book, Ειδική (Ενταία) Εκπαίδευση

Εισαγωγή

Η συστημική προσέγγιση αποκρυσταλλώνει με σαφήνεια τη λειτουργία των μερών ενός συστήματος, όχι απομονωμένα, αλλά σε συνάφεια με το «όλον» μέσα στο οποίο είναι ενσωματωμένα. Σημαντικά ερευνητικά εγχειρήματα αυτής της προσέγγισης είναι τα εξής. Από την μία η μελέτη των δομών και των διαδικασιών για την εξεύρεση λύσεων και συνδέσεων μεταξύ τους λειτουργεί, ως μία αντίστροφη διαδικασία με τη διττή συμπεριφορά ενός μηχανιστικού τρόπου σκέψης που οδηγεί στην πεποίθηση ότι οι επιμέρους διαδικασίες οδηγούν στη βελτίωση μίας κοινωνική δομής, και διαθέτει, παράλληλα, την υπόσταση ενός εργαλείου μέσω του οποίου η εκάστοτε δομή «γεννά» διαδικασίες και συμπεριφορές εκ των έσω (Assimakopoulos & Theocharopoulos, 2005). Βολιδοσκοπώντας το εκπαιδευτικό σύστημα μέσω των κοινωνιολογικών εργαλείων της συστημικής προσέγγισης, μας προσφέρεται η δυνατότητα να επιφέρουμε αλλαγές στο σύστημα που ονομάζεται «πρόγραμμα σπουδών», οι οποίες συνοπολογίζουν σε βάθος τα συνεχώς ανατροφοδοτούμενα εκπαιδευτικά στοιχεία, αποκαλούμενα, κατά τον Rowntree ως «δυνάμεις και δυναμικές» (Rowntree, 1988: 21; Κουλουμπαρίτη, 2011). Απαραίτητη προϋπόθεση για τη δημιουργία ενός ανοικτού εκπαιδευτικού συστήματος αυτού του είδους είναι η μετάβαση από το «διοικητικό ντετερμινιστικό» σχήμα σε πιο συμμετοχικά σχήματα οργάνωσης (Betts, 1992: 39, Anderson, 1993: 16). Στον τομέα της Παιδαγωγικής η συστημική προσέγγιση μας δίνει τη δυνατότητα να προσεγγίσουμε διαθεματικά-ολιστικά τα εκπαιδευτικά ζητήματα με βασικό γνώμονα την επίδραση των ΤΠΕ και άλλων κοινωνικών

Π. Αναστασιάδης, Ν. Ζαράνης, Β. Οικονομίδης & Μ. Καλογιαννάκης, (Επιμ.), *Πρακτικά 9^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου με Διεθνή Συμμετοχή «Τεχνολογίες της Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση»*. Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ρέθυμνο, 3-5 Οκτωβρίου 2014.

παραγόντων πάνω σε αυτά, εξωσχολικά και ενδο-σχολικά. Αυτό συμβαίνει διότι η παρεχόμενη γνώση λαμβάνεται ως ένα σύστημα που επηρεάζει και επηρεάζεται από ποικίλους παράγοντες μέσω μιας αμφίδρομης διαδικασίας στα σύγχρονα πλαίσια μάθησης. Πιθανόν, για τους παραπάνω λόγους δεν μπορούμε πάντα να ορίσουμε επακριβώς, με ποσοτικό και αθροιστικό τρόπο, την επίδραση των κοινωνικών, οικονομικών, πολιτιστικών, ιστορικών και άλλων παραγόντων πάνω στον διεπιστημονικό και πολυθεματικό χώρο της εκπαίδευσης.

Η νέα γενιά αναγνώστων, δηλαδή, τα παιδιά που γεννήθηκαν τα τελευταία 7 χρόνια περίπου, έχουν πολύ μεγαλύτερη επαφή με τον υπολογιστή και την ηλεκτρονική ανάγνωση σε σύγκριση με τους γονείς τους. Αυτό επιβεβαιώνεται επιστημονικά και από σχετική έρευνα του εκπαιδευτικού ομίλου Scholastic και της εταιρείας ερευνών Harrison Group. Οι McLuhan κ.ά. (1996) (στο Dresang et al., 1999) θεωρούν τους νέους, πολύ πιο εγκλωβισμένους στην “ψηφιακή χώρα της φωσφορίζουσας οθόνης” από ό,τι οι “μετανάστες” γονείς τους, προτρέποντας τους τελευταίους να γίνουν μαθητές των παιδιών τους. Για *screenagers* κάνει λόγο ο Rushkoff στο βιβλίο του *Playing the Future* (1996). Η νέα τάση επιβεβαιώνεται και από την Paglia, η οποία σε συζήτησή της με τον Neil Postman (1991) στο περιοδικό *Harpers* επισήμανε ότι “οι περισσότεροι από αυτούς που γεννήθηκαν πριν από το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, δυσχεραστούνται από τα σύγχρονα μέσα και δεν μπορούν να καταλάβουν πως, όσοι γεννηθήκαμε μετά τον πόλεμο, μπορούμε να διαβάζουμε και να παρακολουθούμε τηλεόραση ταυτόχρονα”. Οι νέοι, σήμερα, διαθέτουν την ικανότητα να αντιλαμβάνονται τον κόσμο πολυεπίπεδα (Birkerts, 1997:144). Με αφορμή τα παραπάνω, την τελευταία δεκαετία έχει ξεκινήσει μία έντονη συζήτηση γύρω από τα πιθανά οφέλη της χρήσης των ΤΠΕ στα σχολεία και του παιδαγωγικού τρόπου εισαγωγής τους στην εκπαιδευτική πρακτική. Η χρήση των εποπτικών μέσων και άλλων βοηθητικών παιδαγωγικών εργαλείων στη διδασκαλία έχει αποδειχτεί ιδιαίτερος επωφελής τόσο για την Γενική όσο και για την Ειδική (Ενιαία) Εκπαίδευση (Papert, 1993), κατηγορίες βαθμίδων εκπαίδευσης που τα τελευταία χρόνια συνυπάρχουν και τείνουν να εναρμονιστούν με τις βασικές αρχές της Ενιαίας Εκπαίδευσης.

Στις μέρες μας, το εκπαιδευτικό υλικό αποκτά ιδιαίτερη αξία μέσω της μετατροπής του σε ηλεκτρονικό, ανοίγοντας νέες παιδαγωγικές διόδους προσέγγισης της γνώσης (Rosbottom, 2001; Anastasiades, 2003). Νέοι γραμματισμοί αναδύονται και επιχειρείται η εισαγωγή των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στην εκπαίδευση με αξιολογήσιμα μαθησιακά αποτελέσματα. Σχετικά με την αξιοποίηση των ηλεκτρονικών βιβλίων στην εκπαίδευση, μία γενικότερη σύγχυση εξακολουθεί να υπάρχει για αυτά, ακόμη και στο επίπεδο του βασικού τους ορισμού (Tedd, 2005; Bennett & Landoni, 2005). Ο προσδιορισμός του όρου “Ηλεκτρονικό Βιβλίο” αποτελεί ένα θέμα προς συζήτηση που απασχολεί ακόμα και σήμερα την επιστημονική κοινότητα, καθώς αυτός ο όρος χρησιμοποιείται συχνά για να περιγράψει τις διαφορετικές μορφές και υποστάσεις του, ανάλογα με το πλαίσιο μέσα στο οποίο εντάσσεται. Αυτό πιθανότατα συμβαίνει, διότι, στον ψηφιακό κόσμο δεν είναι εύκολο να προσδιοριστεί η συσχέτιση μεταξύ της πληροφορίας και των μέσων που χρησιμοποιούνται για την αποθήκευση, μεταφορά και προβολή της (Gall, 2005).

E-book και ηλεκτρονικά περιβάλλοντα μάθησης (E-learning)

Ο Crawford (2010) ταξινομεί τα ηλεκτρονικά βιβλία με βάση τη *διαθεσιμότητα* τους στο κοινό, τα *μορφότυπα* τους και τον *βαθμό αλληλεπίδρασης* τους με τον χρήστη. Πρέπει να σημειωθεί ότι γίνονται ελάχιστες αναφορές για τη λειτουργία των ηλεκτρονικών συσκευών ανάγνωσης, αποκαλούμενων και ως *Ιδιογενείς συσκευές ανάγνωσης ηλεκτρονικών βιβλίων* (Proprietary e -

book devices), ενώ όλες οι άλλες λειτουργικές επεξηγήσεις αφορούν στα ηλεκτρονικά βιβλία. Ακολούθως, παρουσιάζονται οι εξής εννέα (9) κατηγοριοποιήσεις:

α) *Ελεύθερα ηλεκτρονικά βιβλία ή δημόσιας κυριότητας* (free books public ή domain), β) *“Ανοιχτά” ηλεκτρονικά βιβλία* (Open e -books), γ) *Ψευδοβιβλία* (Pseudo books), δ) *Σαν βιβλία* (Not quite a book), ε) *Στιγμιαία βιβλία* (Instabooks), στ) *Αυτοδημοσιευμένα βιβλία* (Vanity and self - publishing), ζ) *Ηλεκτρονικά βιβλία πριν τον ιστό* (E- books before the Web), η) *Εκτεταμένα ηλεκτρονικά βιβλία* (Extend books). Όσον αφορά στις ηλεκτρονικές συσκευές ανάγνωσης, όπως προαναφέραμε, αυτές ορίστηκαν ως θ) *Ιδιογενείς συσκευές ανάγνωσης ηλεκτρονικών βιβλίων*.

Διάφοροι ορισμοί για το τι είναι το ηλεκτρονικό βιβλίο παρουσιάζονται στη διεθνή βιβλιογραφία, από τους οποίους οι περισσότεροι, αναφέρονται σε τέσσερα βασικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα: τα μέσα (media), η μορφή (format), το περιεχόμενο, οι ηλεκτρονικές συσκευές και η διανομή (Tedd, 2005; Bennett & Landoni, 2005; Βασιλείου, 2009).

Αντίστοιχα, η Hawkins (2000) διακρίνει τα ηλεκτρονικά βιβλία ως προς την πηγή “μεταφόρτωσης” τους (downloading) και τον τρόπο εκτύπωσής τους σε: α) *Μεταφορτώσιμα - αποθηκεύσιμα* (Downloadable e- books), β) *Εκτυπώσιμα ηλεκτρονικά βιβλία κατ’ απαίτηση* (Print-on-demand e-books), γ) *Προσβάσιμα μέσω ιστού ηλεκτρονικά βιβλία* (Web - accessible e-books), σε δ) *“Αποκλειστικούς” αναγνώστες ηλεκτρονικών βιβλίων* (Dedicated e - book reader).

Με την ορολογία και το λεξιλόγιο των ηλεκτρονικών κειμένων ασχολήθηκε η Rebecca James, παρουσιάζοντας τα ως μεταγλώσσα των ψηφιακών μέσων, η οποία μεταβάλλεται παράλληλα με την ανάπτυξη της τεχνολογίας των υπολογιστών. Με την “ανάγνωση”, αναφέρεται στους ανταποκριτές (respondents) για να περιγράψει όσους ασχολούνται με την αξιοποίηση λεκτικών και εικονικών κειμένων (word-based and virtual texts), ενώ στην έννοια “πλοήγηση” αποδόθηκε η *διαδρομή* των ανταποκριτών από τη μία περιοχή ενός κειμένου σε μία άλλη. Στη διεθνή βιβλιογραφία, αξίζει να σημειωθεί ότι τα πράγματα είναι απλούστερα, καθώς συναντούμε την ορολογία με πρώτο συνθετικό το cyber - (κυβερνητική), cyborgs (μαθητές που χρησιμοποιούν τις νέες τεχνολογίες), cyberculture (κυβερνοπολιτισμός), cyberliterature (κυβερνολογοτεχνία) (Albright et al., 2002; Παπαντωνάκης, 2007:55).

Αξιοποιώντας βιβλιογραφικά τους ορισμούς μπορεί να προκύψει ο παρακάτω ορισμός για το e-book λαμβάνοντας υπόψη τρία (3) βασικά στοιχεία. Την *διαθεσιμότητα* των formats (μορφοτύπων), την *ανοιχτότητα* του περιεχομένου και τη *χρησιμότητά* του για την εκπαίδευση. Το e-book αποτελεί, λοιπόν, ένα *διφυσές ηλεκτρονικό αντικείμενο* (e-book, e-reader), το οποίο *εμπεριέχει πολυμεσικές και υπερμεσικές εφαρμογές μέσω των οποίων εμπλουτίζεται το ίδιο και ταυτοχρόνως ανατροφοδοτεί τη μαθησιακή διαδικασία*. Τέλος, η *ανοιχτότητά* του στο κοινό εξαρτάται, κατά πολύ, από το είδος των μορφοτύπων που είναι ενσωματωμένα στις ηλεκτρονικές συσκευές ανάγνωσης.

Η ηλεκτρονική εκπαίδευση και κατάρτιση χρησιμοποιήθηκε, αρχικά, στα πλαίσια της ενδοεπιχειρησιακής συνεχιζόμενης εκπαίδευσης (Karp, 2002 · Urdan & Weggen, 2000), ενώ στη συνέχεια εντάχθηκε στην κλασική ακαδημαϊκή-πανεπιστημιακή εκπαίδευση (Hofman, 2002; Turban et al., 2004) τόσο για την υποστήριξη της συμβατικής πανεπιστημιακής διδασκαλίας όσο και για την εξ’ αποστάσεως πανεπιστημιακή εκπαίδευση. Η ηλεκτρονική μάθηση συνιστά, με άλλα λόγια, έναν ειδικό τομέα δραστηριοποίησης των εικονικών περιβαλλόντων μάθησης (Δεληγιάννης, 2006: 138-139). Ακολούθως, μέσω της αποκρυστάλλωσης του όρου *ηλεκτρονική μάθηση*, μπορούμε να αντιληφθούμε πως η συστηματική προσέγγιση, δανείζοντας τα ερμηνευτικά της εργαλεία, δύναται να συγχρονίσει και να συνταιριάσει με αποτελεσματικότερο τρόπο τους παράγοντες που επηρεάζουν τον νέο αυτό τρόπο πρόσληψης της γνώσης.

Κατά τους Horton & Horton (2003) ως e-learning ορίζεται “κάθε χρήση των τεχνολογιών του Διαδικτύου και του Παγκόσμιου Ιστού για τη δημιουργία μαθησιακών εμπειριών που μπορεί να είναι προϊόντα της αυτορρυθμιζόμενης μάθησης με την συμβουλευτική καθοδήγηση του διδάσκοντα/επιμορφωτή”. Η Παντάνο-Ρόκου (2005), από την άλλη, ορίζει την ηλεκτρονική μάθηση ως “τη χρήση των ΝΤ πολυμέσων και του διαδικτύου για τη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης μέσω της διευκόλυνσης στην πρόσβαση σε νέες πηγές πληροφοριών και υπηρεσιών αλλά και την εξ’ αποστάσεως συνεργασία με την ανταλλαγή απόψεων”. Το ζητούμενο, λοιπόν, στην ηλεκτρονική μάθηση είναι η δημιουργία ενός περιβάλλοντος μάθησης που θα υποκινεί τον εκπαιδευόμενο, καλλιεργώντας τη συνεργατική μάθηση και μία “αίσθηση ακροατηρίου” στους συμμετέχοντες, όπου δεν θα λείπει η συνεχής αξιολόγηση και ανατροφοδότηση (Μισετζής & Μαυροειδής, 2005). Αξίζει να σημειωθεί ότι όσοι ασχολούνται με την ηλεκτρονική μάθηση υποστηρίζουν πως το πραγματικό άλμα βρίσκεται ακόμα εν εξελίξει.

Θα πρέπει να επισημανθεί ότι η ανάπτυξη ενός περιβάλλοντος e-learning προϋποθέτει την ύπαρξη ενός κατάλληλου εκπαιδευτικού και διδακτικού σχεδιασμού που θα ευνοεί την αποτελεσματικότερη αξιοποίηση των Νέων Τεχνολογιών, την οργάνωση κατάλληλων παιδαγωγικών διδακτικών στρατηγικών και τη βέλτιστη παρουσίαση του εκπαιδευτικού υλικού, επιτρέποντας, παράλληλα, την ανατροφοδότηση, την άμεση ανάδραση και την εξατομικευμένη μάθηση (Παντάνο-Ρόκου, 2005). Μπορεί να περιλαμβάνει, επίσης, την παραγωγή διαφόρων μορφών ηλεκτρονικού εκπαιδευτικού περιεχομένου το οποίο παρέχεται στους εκπαιδευόμενους μέσω ηλεκτρονικών δικτύων (Virtual Private Networks, VPN) ή και άλλων ηλεκτρονικών μέσων όπως CDs, DVDs κ.ά. Η μορφή του συγκεκριμένου υλικού είναι, κατά κύριο λόγο, πολυμεσικό (multimedia) και περιλαμβάνει κείμενο (text), εικόνες (images), ήχο (audio), κινούμενη εικόνα (video), ενώ στο μέλλον προβλέπεται ότι θα περιλαμβάνει και εικονική πραγματικότητα (virtual reality) (Καμπουράκης & Λουκής, 2006: 21).

Σύμφωνα με τα σύγχρονα παιδαγωγικά κριτήρια, η χρήση του διδακτικού υλικού συμβάλλει στην τήρηση των ισορροπιών μεταξύ θεωρίας και πράξης, καθώς εστιάζει τόσο στην απόκτηση της γνώσης όσο και στις διαδικασίες (Καλεσοπούλου, 2002). Σήμερα, υπάρχουν εκατοντάδες διαθέσιμα διδακτικά εργαλεία τα οποία απαιτούν προσεκτική διαχείριση και σχεδιασμό, ενώ το εκπαιδευτικό υλικό εμπλουτίζεται και διευρύνεται μέσω των διαδραστικών εκπαιδευτικών λογισμικών και του διαδικτύου. Η εφαρμογή των νέων τεχνολογιών επεκτείνεται σε όλα τα μαθήματα και σε όλους τους χώρους του σχολείου, με τον υπολογιστή να “οπάει” τα στενά όρια του εργαστηρίου πληροφορικής (Ζαλιδής κ.ά, 2010: 963; Καφούση & Ντζιαχρήτος, 2000).

Τα ηλεκτρονικά βιβλία, κατόπιν κατάλληλης παιδαγωγικής διαχείρισης, θεωρείται πως παρέχουν αξιολογικές δυνατότητες στη διδασκαλία και τη μάθηση (Armstrong et al., 2006) όντας πιο ελκυστικά για τις εκπαιδευτικές κοινότητες και την άρση των κοινωνικών ανισοτήτων (Nicholas et al., 2007), διαπίστωση η οποία επιβεβαιώνεται με βάση έρευνα που πραγματοποίησε η JISC (Joint Information System Committee), κατά την οποία επιβεβαιώθηκε και ερευνητικά η συνεισφορά των ηλεκτρονικών βιβλίων στον εμπλουτισμό της πληροφοριακής εμπειρίας του ακαδημαϊκού πληθυσμού. Βασικό χαρακτηριστικό γνώρισμα των ηλεκτρονικών βιβλίων είναι και ο παιγνιώδης χαρακτήρας τους, στοιχείο το οποίο συνεισφέρει στην οικοδόμηση της γνώσης σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης. Το ηλεκτρονικό εκπαιδευτικό υλικό μπορεί να γίνει πολύ διασκεδαστικό για τα παιδιά δίνοντας σε αυτά τη δυνατότητα να μαθαίνουν παίζοντας (learning by doing).

Αξίζει να σημειωθεί πως για να προσφέρει μία ψηφιακή τάξη τα μέγιστα δυνατά μαθησιακά αποτελέσματα, απαραίτητη προϋπόθεση είναι η σύνδεσή της με το Διαδίκτυο,

ενώ παράλληλα προτείνεται η υλοποίηση της μέσω ασύρματου δικτύου βέλτιστης ταχύτητας σύνδεσης (Ζαλίδης, κ.ά., 2010: 955-958). Αξιολογικά είναι και τα συμπεράσματα που προκύπτουν κατά την εφαρμογή του σχολικού προγράμματος σε μία ψηφιακή τάξη σύμφωνα με τον Κοτζαμπάση (2010). Η συγκεκριμένη έρευνα πραγματοποιήθηκε σε Γυμνάσιο του Κοπανού Ημαθίας και η μέθοδος που εφαρμόστηκε ήταν τα “ψηφιακά φύλλα εργασίας”. Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι, το πλαίσιο διδασκαλίας που θα εισάγουμε το ηλεκτρονικό βιβλίο πρέπει να βασίζεται στις σύγχρονες παιδαγωγικές μεθόδους, οι οποίες “καλούν” επιτακτικά προς αλληλεπίδραση, ενεργητική συμμετοχή, αλληλεπίδραση διάδραση και μετασχηματισμό των ήδη υπάρχουσών γνωστικών δομών.

Υποστηρικτική τεχνολογία και ενιαία εκπαιδευτική πολιτική και πρακτική

Η Ενιαία Εκπαίδευση ασχολείται με την αποδόμηση των τρόπων με τους οποίους τα εκπαιδευτικά συστήματα αναπαράγουν και διαιωνίζουν τις κοινωνικές ανισότητες. Ως εκ τούτου, η Ενιαία Εκπαίδευση είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τις αρχές της κοινωνικής δικαιοσύνης και ισότητας (Barton & Armstrong, 2007; 2006; Ainscow, 1999). Με βάση την παραπάνω διαπίστωση, οι “αναπηρίες” και “ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες” των παιδιών θα πρέπει να εξεταστούν όχι μόνο σε σχέση με τα προσωπικά χαρακτηριστικά, τις ικανότητες τους και τις εκπαιδευτικές προσαρμογές που αυτές συνεπάγονται, αλλά και να εξεταστούν σε σχέση με άλλες πηγές μειονεκτημάτων οι οποίες ευθύνονται για την εμφάνιση και πολλαπλασιασμό των αναγκών αυτών (Norwich, 2009). Η Ενιαία Εκπαίδευση, λοιπόν, υποβαθμίζεται σε ένα υποσέτημα ειδικής εκπαίδευσης μέσα από την παροχή αντισταθμιστικής αποκατάστασης και πρότυπων στήριξης ειδικής εκπαίδευσης (Lloyd, 2008 στο Λιασίδου, 2014) ενώ αναγκαίο σκοπό του σχολείου αποτελεί η άμβλυση των κοινωνικών ανισοτήτων μέσω εκπαιδευτικών πολιτικών και πρακτικών που διέπονται από κοινωνικό και δημοκρατικό χαρακτήρα (Bringhouse, 2010).

Η ένταξη των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία των ΑΜΕΑ έχει να προσφέρει πολλά παιδαγωγικά και κοινωνικά οφέλη τα οποία σχετίζονται με την παροχή ίσων ευκαιριών, φέρνοντας τον μαθητή πιο κοντά σε επαφή με τη γνώση και την κοινωνική πραγματικότητα. Με αυτό τον τρόπο σπάζουν οι φραγμοί που συνδέονται με τη φύση της αναπηρίας και «ανοίγει» ο δρόμος για “ένα σχολείο για όλους” στα πλαίσια της αξιοποίησης του μοντέλου της διαφοροποιημένης παιδαγωγικής (Τσικολάτας, 2011). Αξίζει να σημειωθεί πως το διδακτικό πλαίσιο αξιοποίησης των ΤΠΕ στην Ειδική Αγωγή σχεδόν ταυτίζεται με αυτό που ενυπάρχει στην Γενική Εκπαίδευση και η Διαφοροποιημένη Παιδαγωγική δεν θα πρέπει να αποτελεί μία ειδική εκπαιδευτική πρακτική. Με βάση τις παραπάνω διαπιστώσεις, αναγνωρίζουμε την αναγκαία αξιακή, γνωσιακή και θεσμική αναδόμηση της υπάρχουσας εκπαιδευτικής πολιτικής, εντασσόμενης στα πλαίσια μιας Πολυμορφικής Εκπαίδευσης (Fragaki & Lionarakis, 2011 στο Φραγκάκη, 2011: 604).

Αξιολογη είναι η συμβολή των ipads και των tablets στην ειδική (ενιαία) αγωγή περιστατικών όπως ο αυτισμός, το σύνδρομο Down, αλλά και των μαθησιακών δυσκολιών όπως η ΔΕΠ-Υ. Χαρακτηριστική είναι, επίσης, η φράση του αείμνηστου Steve Jobs, ο οποίος ανέφερε χαρακτηριστικά πως: «ήλπιζε η εύχρηστη σχεδίαση του iPad να βοηθήσει τα παιδιά με ειδικές ανάγκες στο να χειρίζονται πιο γρήγορα τη συσκευή, κάτι που οι μηχανικοί της Apple δεν είχαν προβλέψει ακόμη ως τότε» (Τα Νέα, 2010).

Συνοψίζοντας μπορούμε να αναφέρουμε πως θεωρείται απαραίτητη η διαμόρφωση και εφαρμογή «συνδιασμένων πολιτικών» (Ball, 2008:190) με στόχο την παροχή μιας συστημικής προσέγγισης για την άμβλυση των κοινωνικών και εκπαιδευτικών ανισοτήτων που επιδρούν πάνω στις ζωές και τις ταυτότητες των μαθητών.

Αντί επιλόγου

Πολλοί εκπαιδευτικοί καλούν σε μία μαζική αλλαγή. Ένας από αυτούς είναι ο Richard Sweney, βιβλιοθηκονόμος του Νιου Τζέρσεϊ, ο οποίος υποστηρίζει ότι το εκπαιδευτικό μοντέλο πρέπει να αλλάξει και να προσαρμοστεί στη νέα γενιά των μαθητών (Tarscott, 2009:168-172). Πολλοί είναι οι επιστήμονες, λοιπόν, που πιστεύουν ότι η εκπαίδευση αποτελεί τον πλέον καταλληλότερο χώρο για την εφαρμογή της τεχνολογίας των πολυμέσων, η αξιοποίηση των οποίων κάνει την διδασκαλία πιο ελκυστική για όλα τα παιδιά και αποτελεσματικότερη μαθησιακά. Η ανάπτυξη δεξιοτήτων μέσω ηλεκτρονικών μέσων, κάποιες φορές, υπερτερεί της κλασσικής διδασκαλίας, ενώ τις περισσότερες φορές, τη συμπληρώνει, παρέχοντας νέους τρόπους εκμάθησης, ηχητικές και οπτικές λεπτομέρειες που δεν μπορούν να παρουσιαστούν με άλλο τρόπο (Λαζαρίνης, 2007:36-38).

Εν κατακλείδι, προτείνονται νέα καθεστώτα συστημάτων λογοδοσίας και αυτό-αξιολόγησης, προκειμένου να καταστήσουν τα σχολεία και τους εκπαιδευτικούς ως βασικούς υπευθύνους για την αναδιανομή και εστίαση των πόρων σε ομάδες μαθητών οι οποίοι αποτελούν “θύματα” ενός σύνθετου πλέγματος κοινωνικών και εκπαιδευτικών αναπηροποιητικών πρακτικών (Λιασιδου, 2014).

Αναφορές

- Ainscow, M. (1999). *Understanding the development of inclusive schools*. Falme.
- Albright, J., Purohit, K. & Walsh, C. (2002). Louise Rosenblatt seeks QtAZnBoi@aol.com. For LTR: UsingChat Rooms in Interdisciplinary Middle School Classrooms. *Journal of Adolescent and Adult Literacy*, 45(8), 692-705.
- Anastasiades, P. (2003). Distance Learning in Elementary Schools in Cyprus: The evaluation Methodology and Results. *Computers & Education*, 40(1), 17-40.
- Armstrong, C.J., Lonsdale, R. & Nicholas, D. (2006). SuperBook: planning for the e-book revolution. *Library and Information Update*, 5(11), 28-30.
- Assimakopoulos, N. & Theocharopoulos, I. (2005). *Schematic Representations Used In Systemic Methodologies And Their Contribution In Enhancing Interpersonal Communication And Decision Making In Organizations. Managing Global Trends and Challenges in a Turbulent Economy*. University of the Aegean, Chios.
- Anderson, J. R. (1993). *Rules of the Mind*. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Ball, S. (2008) Performativity, privatisation, professionals and the state. In B. Cunningham (ed.), *Exploring Professionalism* (pp 50-72). University of London: Institute of Education.
- Barton, L., & Armstrong, F. (Eds.). (2007). *Policy, experience and change: Cross cultural reflections on inclusive education*. Dordrecht, Netherlands: Springer.
- Bennett, L. & Landoni, M. (2005). E-books in academic libraries. *The electronic Library*. 23(1), 9-16.
- Betts, F. (1992). How systems thinking applies to education. *Educational Leadership*, 50(3), 38- 41.
- Birkerts, S. (1997). *Οι Ελεγείες του Γουτεμβέργιου (Η μοίρα της ανάγνωσης στην ηλεκτρονική εποχή)*. (Μτφρ.: Λ. Εξαρχοπούλου). Αθήνα: Καστανιώτης.
- Crawford, W. (2000). Nine models, one name: Untangling the e-book muddle. *American Libraries* 31(8), p.56- (online). Retrieved February 12, 2001 from *InfoTrac Web: Expanded Academic ASAP Int'l Ed.* (database). IAC, Vendor: Gale Group, daily updating.
- Dresang, E.T., & McClelland, K. (1999). Radical change: Digital age literature and learning. *Theory Into Practice*, 38(3), 160-167.
- Fragaki, M. & Lionarakis, A. (2011). Education for liberation: Transformative Online Models for ICT exploitation in Education *ζην Research on Transformative Online Education and Liberation: Models for Social Equality*. Published in the United States of America by Information Science 6th International Conference in Open & Distance Learning - November 2011, Loutraki, Greece - PROCEEDINGS SECTION A: theoretical papers, original research and scientific articles 614.
- Gall, J.E. (2005). Dispelling five myths about e-book. *Information Technology & Libraries*, 24(1), 25-31.

- Hawkins, D. (2000). *Electronic Books: A Major Publishing Revolution*, Part 1. (pp. 15-28).
- Hofman, D. W. (2002). *Internet – based Learning in Higher Education*. Techdirections, August.
- Horton, W., & Horton, K. (2003). *E-Learning tools and technologies*. Indianapolis: Wiley Publishing.
- Kapp K. (2002). *Anytime E- Learning Takes off in Manufacturing*. APICS, June.
- Papert, S. (1993). *The Children's Machine: Rethinking School in the Age of the Computer*. New York: Basic Books.
- Rosbottom, J. (2001). Hybrid learning - a safe route into web-based open and distance learning for the Computer Science teacher. *Sigcse Bulletin*, 33(3), 89-92, ACM ASSOCIATION FOR COMPUTING MACHINERY.
- Rowntree, D. (1988). *Exploring Open and Distance Learning*. Routledge.
- Nicholas, D., Huntington, P. & Rowlands, I. (2007). E-books: how are users responding? *Update*, 6(11), 29 - 33.
- Tapscott, D. (2009). *Ψηφιακή Γενιά – Πώς μεταμορφώνει τον κόσμο μας*. (Μτφρ.: Μ. Καστανάρα). Κέρκυρα Economia bookstore.
- Tedd, L. (2005). E-books in academic libraries: an international overview. *New Review of Academic Librarianship* 11(1), 57-59.
- Urdan T., Weggen C. (2000). *Corporate E-Learning: Exploring a New Frontier*. W.R. Habrecht & Co.
- Βασιλείου, Μ. (2009). Επισκόπηση της αγοράς των ηλεκτρονικών βιβλίων : εκδότες και διαθέτες. *Πρακτικά 18^{ου} Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών* (σ. 1-17). Πάτρα.
- Δελιγιάννης, Γ. (2006). *Η Κοινωνία της Πληροφορίας και ο Ρόλος των Διαδραστικών Πολυμέσων*. Αθήνα: Fagotto.
- Ζαλίδης, Ν., κ.ά. (2010). «Ασύρματα δίκτυα για την εφαρμογή της ψηφιακής τάξης». *2ο Πανελλήνιο Εκπαιδευτικό Συνέδριο Ημαθίας* (σ. 955-965).
- Καλεσοπούλου, Δ. (2002). Μάθηση μέσω των αντικειμένων: τα χαρακτηριστικά και η εφαρμογή της στο χώρο του μουσείου και του σχολείου. *Ανοιχτό Σχολείο*, 82.
- Καφούση, Σ. & Ντζιαχρήστος, Β. (2000). Τα εποπτικά υλικά στα Μαθηματικά: Οι απόψεις των δασκάλων του Δημοτικού Σχολείου. *Ευκλείδης Γ'*, 17(53-54).
- Κουλουμπαρίτση, Α.Χ. (2011). *Αναλυτικό Πρόγραμμα και Διδακτικός Σχεδιασμός*. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Καμπουράκης, Γ. & Λουκής, Ε. (2006). *e- ηλεκτρονική μάθηση*. Εκδόσεις: Κλειδάριθμος
- Κοτζαμπάση, Γ. (2010). Υλοποίηση ψηφιακής τάξης στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση με τη χρήση netbook και διαδικτύου. *2ο Πανελλήνιο Εκπαιδευτικό Συνέδριο Ημαθίας* (σ. 1022-1033).
- Λαζαρίνης, Φ. (2007). *Τεχνολογίες Πολυμέσων. Θεωρία, Υλικό, Λογισμικό*. Αθήνα: Κλειδάριθμος
- Λιασίδου, (2014). Η Ενιαία Εκπαίδευση στη διασταύρωση της αναπηρίας, εθνικότητας/φυλής, φύλου και κοινωνικής τάξης. *Σημειώσεις από European University of Cyprus στο μάθημα Σύγχρονες Προσεγγίσεις και Ειδική (Ενιαία) Εκπαίδευση*
- Μισοτζής, Γ. & Μαυροειδής, Η. (2005). Μεθοδολογία ανάπτυξης ενός μοντέλου πληροφοριακού συστήματος για την υποστήριξη της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης μέσω διαδικτύου. Στο Α. Λιοναράκης (επ.), *Πρακτικά 3ου Συνεδρίου για την ΑεξΑΕ «Εκπαίδευση-Παιδαγωγικές και Τεχνολογικές Εφαρμογές»* (Τόμ. Α', σ. 610-617). Πάτρα.
- Παντάνο-Ρόκου, Φ. (2005). Μοντέλα και σημασία του διδακτικού σχεδιασμού για το e-learning. *Ανοικτή Εκπαίδευση*, 1(45-68).
- Παπαντωνάκης, Γ. (2007). *Νέες τεχνολογίες και (παιδική) λογοτεχνία: μια νέα θεώρηση ή θάνατος της λογοτεχνίας*. Στο Α. Σοφός (επ.), *Νέες τεχνολογίες και επιστήμες της αγωγής* (σ. 49-73). Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Τα Νέα on line. (2010). *Στροφή στο διάβασμα λόγω e-book. Ναι στα ηλεκτρονικά βιβλία λένε τα παιδιά*. Ανακτήθηκε 6/10/10 από <http://www.tanea.gr/default.asp?pid=2&ct=2&artid=4596946>
- Τσοκολάτας, Α. (2011). Οι ΤΠΕ ως εκπαιδευτικό εργαλείο στην Ειδική Αγωγή. *Πρακτικά 2ου Πανελλήνιου Συνεδρίου-Ενταξη και χρήση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία*. Πάτρα.